

MAJANDUSTEATED

Weekly Bulletin of the Institute of Economic Research

KONJUNKTUURINSTITUUDI VÄLJAANNE

ILMUB KORD NÄDALAS

TOIMETUS JA TALITUS

TALLINN, Toomkooli 13, tel. 468-24

Tellimishind aastas Kr. 5.—

ühes kuukirjaga „Konjunktur“ Kr. 12.—

Üksiknumber 15 senti.

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR

JA VASTUTAV TOIMETAJA

A. PULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussektsooni juhataja J. Janusson

Sektsooni nõukogu esimees A. Meerits

Põllumajandussektsooni juhataja J. Kurkus

Sektsooni nõukogu esimees Prof. P. Köpp

Riigimajanduse osa toimetaja A. Keller

Nr. 36

Tallinn, 7. septembril 1937

III aastakäik

SISU:

CONTENTS:

	Lk.		Page
PÖLLUMAJANDUS		AGRICULTURE	
Talundite varandused konventide järgi	614	<i>Farm Properties by Convents</i>	614
Piimakasustamisküsimusi Saksas	615	<i>Milk Consumption in Germany</i>	615
TÖÖSTUS JA KAUBANDUS		INDUSTRY AND TRADE	
Lühiuudiseid	618	<i>Sundry Information</i>	618
PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD		AGRICULTURAL MARKETS	
Võiturg	619	<i>Butter Market</i>	619
Põllumajanduslik väljavedu	620	<i>Exports of Agricultural Products</i>	620
Peekoniturg	620	<i>Bacon Market</i>	620
Tapaloomade ja lihaturg	620	<i>Cattle and Meat Market</i>	620
Kanamunaturg	621	<i>Egg Market</i>	621
Piimaturg	621	<i>Milk Market</i>	621
Teraviljaturg	622	<i>Grain Market</i>	622
Aedviljaturg	622	<i>Vegetable Market</i>	622
Kalaturg	623	<i>Fish Market</i>	623
INFORMATSIOONI OSA		INFORMATION PART	
Eesti Panga nädalaaruanne	624	<i>Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return</i>	624
VALISMINISTERIUMI VALISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED		FOREIGN TRADE DEPARTMENT INFORMATION	
Soome majandus 1937. a. II veerandil	625	<i>Economic Conditions in Finland during the Second Quarter of 1937</i>	625
Esimese poollaasta väliskaubanduse bilanss	626	<i>Foreign Trade Balance for First Halfyear</i>	626
Kanade tapamaja ehitamine Helsingis	626	<i>Construction of a Slaughterhouse for Poultry in Helsingfors</i>	626
Väljaveopremiate fondi suurendamine	627	<i>Fund for Payment of Export Premium Increased</i>	627
Hindade liikumine siseturul	627	<i>Movement of Prices on Domestic Market</i>	627
Itaalia dekreet-eadus sünteetilise kummi loot- mise arendamiseks	627	<i>Synthetic Rubber Production Decree in Italy</i>	627
Itaalia nisusaagi suurenemine	627	<i>Increased Wheat Harvest in Italy</i>	627
Leedu kummitööstus	628	<i>Lithuanian Rubber Industry</i>	628

PÖLLUMAJANDUS

TALUNDITE VARANDUSED KONVENTIDE JÄRGI.

FARM PROPERTIES BY CONVENTS.

Põllumajanduse intensiivsus sõltub suurel määral talundite kapitalidest, sest mida rikkam on talund kapitalide poolest, seda enam võib loota edukamaid tulemusi toodangu suuruse kui ka tulukuse kujunemisel. Väikese kapitaliga talus on suhteliselt maaharimine kui ka põllusaaduste väärimine madal ning selle tähtsus rahvamajanduslikult väike või hoopis tähtsusetu.

Talundite varanduste väärtus konventide järgi annaks seega üldpildi meie põllumajanduse tootmisvõimest üksikuis piirkonnis. Sellega saaksime ka ühtlasi otsustada kaudselt konventide majandusaluseid meie põllumajanduse edasisel arengul ning tööjõuprobleemi lahendamist piirkondade järgi.

Talundite varanduste väärtuse kohta ei ole praegu võimalik anda täpsat ülevaadet enne 1939. a. üleskirjutust. Seetõttu kasustame seks 1929. a. andmeid, oletades, et varanduste muutused on toimunud üle maa enamvähem ühtlaselt, s. o. 1929. a. vahekorrad on jäänud enamvähem püsima.

Konventide varanduste vaatlemisel peame lähtuma mitmelt seisukohalt. Talundite suurusega suureneb ju varanduste väärtus, mis näitab aga suhteliselt veel vastava põllumajanduspiirkonna, konventi, tootmisvõime aluseid. Seetõttu on õiglasem käsitleda varandusi ühtlasel alusel, s. o. põllumaa ha ja ühe töötaja perekonnaliikme kohta.

Varandused talundi kohta.
Properties per Farm.

Varanduste väärtus talundi kohta on suurim L-Eesti konventides, eriti

Viljandi- ja Tartumaal. Esimesele kohale tuleb Kõpu-Paistu konvent, kus talundi kohta tuleb varandusi 12 396 kr. Järgnevad Raadi, Helme, Abja, Vändra, Viljandi, Kolga, Kambja, Tartu, Elva, Jõgeva.

Võrreldes varanduste seisuga talundis üksikute konventide järgi näeme, et varandused muutuvad küllalt suurel määral. Võttes väikseima varandusega keskmine talu (Kärdla k.) aluseks ja võrdseks 100-ga, on näit. Kõpu-Paistu konventi talu varanduse väärtus 318, s. o. 218% kõrgem kui Kärdla konventis.

Teiste rikkamate konventide varanduste suhtarvud on (võrreldes Kärdlaga): Raadi 289, Helme 273, Abja 273, Vändra 266, Viljandi-Kolga 261, Kambja 255, Tartu 243 ja Jõgeva 237. Varandusseisult on viimaste 10. konventi talundi varanduse muutus tunduvalt väiksem, kui võime panna tähele esimesis konventes.

Varandus põllumajandusmaa ha-le.

Property per ha of Agricultural Land.

Talundite varanduse järgi põllumajand. maa ha-le on konventide järjekord hoopis teine. Suurimal määral on varustatud

põllumajandus varandustega Laura konventis, kus ha kohta langeb varandusi 705 kr ulatuses. Järgnevad Irboska, Petseri, Räpina, Vasknarva, Värska. Alles seitsmendana tuleb Kõpu-Paistu, kaheksandana Raadi, üheksandana Põlva ja kümmandana Helme. Viimaseks konvendiks jääb taas Kärdla, millest näit. Laura konventi talu on üle nelja korra varustatud paremini kapitalidega.

Parema ülevaate saamiseks rühmitame konvendid rühmadesse, 100 kr-Ste intervallidega. Põllumajandusmaa ha-le langeb varandusi konventide viisi:

- I (700—800 kr.) — Laura.
- II (600—700 „) — Irboska, Petseri.
- III (500—600 „) — Räpina, Vasknarva, Värska.
- VI (400—500 „) — Kõpu-Paistu, Raadi, Põlva, Helme, Kambja, Kanepi, Vastseliina, Võnnu, Alatskivi, Elva, Sangaste, Väike-Maarja, Tarvastu, Viljandi-Kolga, Valga, Võru, Antsla, Rõuge, Otepää, Abja, Viru-Jakobi, Narva, Jõgeva ja Pärnu.
- V (300—400 kr.) — Saarde, Tartu, Simuna, Vändra, Järva-Jaani, Voldi, Jõhvi, Suure-Jaani, Põltsamaa, Paide, Koeru, Ambla, Pilistvere, Lüganuse, Audru,

Torma, Iisaku, Rakvere, Kuusalu, Tallinn, Haljala, Keila, Türi, Kadrina ja Märjamaa.

VI (200—300 kr.) — Raasiku, Rapla, Kohila, Pärnu-Jakobi, Kose, Haapsalu, Kullamaa, Noarootsi, Keina, Lihula, Pöide.

VII (100—200 kr.) — Kloostri, Sõrve, Pärsamaa, Kihelkonna, Kuresaare ja Kärdla.

Nimetatud konvendid on ridastatud varanduse suuruse järjekorras, milles keskmise asukohaga ehk mediaankonvendiks on Voldi. Varanduste väärtuse järgi on talundi kohta mediaankonvendiks Viru-Jaagupi. Suurim konventide arv on V ning IV rühmas. See iseloomustab meie põllumajanduse varandusseisu 200—400 kr. põllumajandusmaa ha-le. Teiste rühmade osatähtsus on väike.

Varandused töötajale perekonnaliikmele.
Properties per Working Family Member.

Varandusseis töötaja perekonnaliikme kohta iseloomustab üksikute konventide võrra töötaja nõuet. L.-Eesti rikkamais konventides on talundid suured ja töötajaid perekonnaliikmeid ka suhteliselt vähem kui näit. Petserimaa ja Saare- ning Hiiumaa konventides. Nii on näit. Kõpu-Paistu konventis varandust töötaja perekonnaliikme kohta 4222 kr., järgnevad: Abja — 3991 kr., Raadi 3815

kr., Helme 3698 kr., Viljandi-Kolga 3534 kr., Väandra 3462 kr., Elva 3442 kr., Kambja 3389 kr., Tartu 3387 kr., Põltsamaa 3204 kr. Kõige vähem varandust omab töötaja talundiomaniku perekonnaliikme kohta Värska konvent 1215 kr., järgnevad Irboska 1444 kr., Kärdla 1495 kr., Kihelkonna 1514 kr., Sõrve 1552 kr. jne.

Rühmitades konvente 500 kr-Ste intervallidega saame üksikutes rühmades järgmised konventide arvud:

Varandust kr. töötajale perekonnaliikmele

Rühmad	Konventide arv
4000—4500 kr.	1 konvent
3500—4000 „	4 „
3000—3500 „	12 „
2500—3000 „	23 „
2000—2500 „	16 „
1500—2000 „	18 „
1000—1500 „	3 „

Seega on enamuses konventides varandust talundis 2500—3000 kr. talundipidaja perekonnaliikmele. Enamuses konventes kõigub varanduste väärtus 1500—3500 kr.

Kokkuvõttes võib tähendada, et kapitalirikkamad talundid asuvad meil L.-Eesti konventes. Kuna neis perekonnaliikmele langev varandusosa on võrdlemisi suur võrreldes piiriäärsete konventidega, tuleb juhtida varanduse otstarbekale kasutamisele seal küllal-dast tähelepanu, kuna need piirkonnad suudavad toota enam turutoodanguks ja olla seega ka enam tähtsad rahvamajanduslikus mõttes.

PIIMAKASUSTAMISKUSIMUSI SAKSAS.

MILK CONSUMPTION IN GERMANY.

Vaatamata maailmamajandusliku seisundi paranemisele, jätkub Saksas nn. autarkiline agraarpoliitiline suund küll mitte niivõrd tegelikult kui nende tulundustegelaste mõttemaailmas, mis aegajalt avaldub vastavais ajakirjus. Toome kokkuvõtte piimatartvitusvõimaluste laiendamisest „Wochenbericht“i nr. 33 1937. a. andmeil. Kuidas laiendada lõssisöömist Saksas ja pidurdada seega liha-valgutartvitamist huvitab kahtlemata ka meid, sest on ju omavarustuse arendamine teinud Saksas senini edusamme.

Piima tähtsus. Piim omab põllumajanduse Importance of Milk. ses kui ka toitlusmajanduses Saksas väga tähtsat kohta. Praegune piimatoodang Saksas ulatub umbes 24 miljard. l. lehmapiimale ja 1,3 miljard. l. kitsese- ja lambapiimale. Piimalehmi on Saksas umbes 10 milj. tk, millest nähtub, et keskmine piimatoodang lehma kohta on 2400 l. aastas. Hinnatakse seda 25,3 miljard. l. keskmiselt 11 pf. l. kohta, saadakse piima aasta toodanguväärtus umbes 3 miljard. R.M., mis summa omab osatähtsusest umbes 20% ko-

gu põllumajandusainete eest saadud sissetulekust. Seega moodustab piimamajandus majanduspõhjusil saksa põllumajandusliku selgroo. 1934/35 ja 1935/36. a. ulatus, näit., keskmine põllumajanduse rahaline sissetulek Saksas 8,5 milj. RM-le. Sellest omab piimamüügist saadud raha 1,6 milj. RM, tapaloomadest — 3,2 milj. RM, muist loomasaadusist — 0,4 milj. RM ja taimesaaduste eest — 3,3 milj. RM. Arvutades nimetatud aastate keskmist põllumajanduse rahalist sissetulekut protsentidesse ümber näeme, et piima eest saadud raha moodustab 18,8%, tapaloomadest — 37,6%, muist loomasaadusist — 4,7% ja taimesaadusist — 38,9%.

Toitlusmajanduses omab piim Saksas peagu sama tähtsat kohta, sest umbes 15% kogu kaloritetarvitusest saadakse piimast ja piimasaadusist. Saksa toitluskoostis näitab veel, et 20% kogu valgutarvitusest saadakse piimasaadusist.

Piimakasustamine. *Milk Consumption.*

Kuna kitse- ja lambapiim kuulub enamjaolt tootja omatarvituseks, läheb lehmapiim suurem osalt värskena ja ka töötletuna turule. Ainult 2,5 miljard. l. täispiima läheb hindamise järgi vasikate üleskasvatamiseks ja nuumamiseks, kuna ainult väike osa teisile loomadele. Inimtoiduks kulub umbes 21,5 miljard. l., s. o. umbes $\frac{9}{10}$ kogu piimatoodangust. Sellest tarvitatakse 7 miljard. l. täispiima ja 1,0 miljard. l. juustuks töötletuna. Umbes 14 miljard. l., s. o. enam kui pool kogu piimatoodangust, kooritakse ja tarvitatakse toiduks võina ja väiksem kogus koorena. Võltemise juures saadakse umbes 11,6 miljardi l. kooritud piima ja 1,3 miljardi l. võipiima. Väiksem kogus, s. o. umbes 3,6 miljard. l. läheb otse inimtoiduks, kuna 2,6 miljard. l. töötletakse enne juustuks. 1 miljard. l. kooritud ja võipiima tarvitatakse taimevõi- ja piimpulbri-preparaatideks, peale selle kasustatakse veel kaseini- ja piimsubükru valmistamiseks ja majapidamises mitmesuguste jookide valmistamiseks, näit. võipiima ja piima segujoogiks, kakaopiimaks, puuviljapiimaks jne. Ülejäänud 9,3 miljardi l. kooritud ja võipiima, samuti juustuvesi ehk vadak, läheb söödaks.

Näitlikumaks muutub piimakasustamise

pilt, kui absoluutkogused arvutada ümber toitühikuiks, näit. kaloreiks. Siis saame järgmised arvud: toodetud 24 miljard. l. piimal on toiteväärtust 15 bilj. kalorit. Hindamise järgi kasustatakse sellest umbes 75% inimeste jaoks. Rasvast läheb inimtoiduks 88%, valgust seevastu 46% ja süsivesikuid ainult 35%.

Kasutamise hinnang. *Estimated Rate of Utilization.*

Varustustehniliselt vaadatakse tagasi Saksa toitainete imporditarvitusele kui suurele priiskamisele, sest piima kõrgeväärtuslikest toitainetest on kasustatud senini ainult 70—75% ja valgust vaevalt pool inimtoiduks. Füsioloogiliselt näeme, et toodetud piima täispiima kujul ja toitude valmistamise juures kasustatakse paremini ja täielikumalt kõikide toitainetega, sest rasv on täispiimas peenemas osituses ja seega kergestiseeditav. Piimakoormise järele saadakse lõpuks piimast ainult rasva, kuna piimavalk, piimsuhkur ja väärtuslikud mineraalained jäävad kooritud ja võipiimasse. (Täispiim sisaldab keskmiselt 3,2% rasva, 3,1% kergestiseeditavat valku, 4,7% piimsuhkrut ja ca 0,8% mineraalooli.) Soovitatakse, et ka kooritud piima väärtusliku valguga tarvitataks võimalikult lõplikult inimtoiduks. Senini on vaid 30% valgust kasustatud otstarbekalt, ehkki sellest toitainest on puudus, mida näitab juba asjaolu, et 15—20% kogutarvitusest imporditakse. 70% valgust tarvitatakse söödaks, suurem osalt sigadele. Säärase väärastamise tagajärjel saadakse ainult väike osa sealiha ja searasva kujul tagasi inimtoiduks. Seepärast peaks piima tarvitama võimalikult mitte sööda-, vaid toitainena.

Kasutamiseprobleem. *Problem of Utilization.*

a) Piim või või? Otustades, et piim on liiga väärtuslik seks, et teda tarvitada söödaks, satutakse taas tühjale kohale, nimelt rasvarustuses. Tõusva värskepiima tarvitusega kerkib esile võitoodangu vähenemine, mis raskendab rasvarustust ja põhjustab seega või importimist. b) Piimavalk või lihavalk? Kooritud piima suure tarvituse läbi, kui see võiks asendada täispiima

ma, vabaneks osa piimast võivalmistamiseks ja sel viisil võiks isegi rohkem valmistada võid. Kuid kooritud piima tõusva tarvitusega kannataks lihatoodang. Seega peaksid tarvitajad kitsendama lihavalgusõmist palju toitvama piimavalgu arvel. Säärane tarvitusjuhtimine teostub aga praktikas väga raskelt ja aegamööda. c) Vähem piima söötadeks? Täispiima tarvitatakse peamiselt ainult vasikate söödaks, mis põhjustab omakorda elujulisemate veiste juurdekasvu. Kooritud piima tarvitatakse seevastu suuremosalt sigadesöödaks. Et selle põhiseõda süsivesikuid sigade nuumamise juures kasustada täielikult, segatakse valgusöödad teravilja ja kartulite juurde. Hindamise järgi langeb sigadesöödast Saksas vastavalt 75% piimavalgule ja ülejäänud 25% valkulisaldavale kala-, liha-, ja verejähule. Seega näeme kooritud piima suurt tähtsust söödamaajanduses. Piimavalgu väljalangemine kutsuks arusaadavalt esile suurt kitsendust sigade nuumamisel ja seega sealiha- ja -rasvatoodangu vähenemist. Söödavalgu puudus saab seda tunduvamaks, mida enam püütakse korraldada ümber sigade nuumamist valgurikkalt teraviljalt kui põhiseõdalt valguvaesele kartulile ja suhkrunaerile. Nii tahetakse, näit., soovitud kartulisaagi tõusu 45 milj. tn-lt 50 milj. tn-le tarvitada esijoones söödakartuleiks. Nii jääb andmete järgi tõusvast kogusest 4 milj. tn. söödakartuleiks, mis süsivesikute väärtuse järgi võib asendada umbes 1 milj. tn. teravilja. Söödakarvulite väiksema valgukoguse juures võrreldes söödateraviljaga kerkib esile valgu lisatarvitus, mis vastab umbes 65 000 tn kalajahule, s. o. $\frac{1}{3}$ praegusest söödajahutarvitusest ehk umbes 1 miljard. l. kooritud piimale, mille kate valmistab juba praegu rasuksi.

d) Seseonsete kõikumuste ühtlustamine. Seseonseid kõikumisi saab praegu ühtlustada võivalmistuskorraldustega

piimarohkuse ajal, säilitades võid nn. küllmutusmajades talvekuude jaoks. Sel viisil ühtlustatakse piimarasva sesoonseid kõikumusi, kuid piimavalguprobleem ei ole seega lahendatud. Piimarohkuse ajal söödetakse lehmadele valku rohkem, kui tarvilik füsioloogiliselt. Seepärast on võimalik söödamaajandust kitsendamata sel ajal suuremaid piimakoguseid juhtida imimtoiduks, et sel teel paremini kasustada piimavalgu. Seda teed peaksid sammuma piimatalitused. e) Piim ainult toitainena. Mis järeldusi lõpuks saadakse, kui piima tarvitatakse lõplikult ainult imimtoiduks. Toitluse ümberkorraldus säärasel määral oleks siiski Saksa suuremale osale elanikele raskesti vastuvõetav, kuigi teoreetiliselt oleks see ümberkorraldus täiesti vastuvõetav. Piiratud sealiहतoodangut võiks nimelt puuduva lihavalgu poolest kergesti ühtlustada paljutarvitatava piimavalguga. See võiks võimaldada isegi 255 000 tn senini sigadele söödavat valku, teoreetiliselt umbes pool asendada praegu söödavast lihavalgust. Säärane ümberkorraldus võiks ilmuda lõpuks Saksa toitlusküsimuse päästjana. Puuduvat sealiha peaks asendada siiski sama kalorige arvuga, kui arvestada vastava sigadekasvatuse vähenemist.

Kokkuvõte. Põhendamata muutuseta ei ole võimalik Saksa toitlus-

viisis jätta kooritud piima söödakstarvitamist täielikult ära ja seda kasustada ainult imimtoiduks. Arvatakse siiski, et osaline laiendamine on läbiviidav, ilma et kannataks sealiha ja -rasvavarustus. Seepärast soovitatakse tõsta piimatoodangut, kuna kooritud piima tarvitus annaks tarvitajale odavat ja kõrgeväärtusega toiduvalku. Kooritud piima soovitatakse tarvitada värskepiimana, segatult purviljamahladega, piimpulbrina või juustuna. Säärane piimakasustamine võimaldaks eriti kriisiajal rahvatervishoiuliselt seisukohalt odavat valgubarustust.

TÖÖSTUS JA KAUBANDUS

LÜHIUUDISEID. — SUNDRY INFORMATION.

Põllumajanduse tasuvus Balti riiges.

Vastavalt Leedu Statistikabüroo andmele andsid leedu põllumajandusse mahutatud kapitalid 1935/36 m/a. vaid 19,57 lit. puhastulu 1 ha põllumajanduskõlbliku maa kohta, mistõttu nimetatud kapitalide tulukus moodustas vaid 1,70%. Samal ajal moodustas läti põllumajandusse mahutatud kapitalide tulukus — vastavalt Läti Statistikaameti andmele — 2,77%, võimaldades 16,51 Ls. puhastulu 1 ha põllumajanduskõlbliku maa kohta.

Suurimaks 1935/36 m. a. osutus eesti põllumajandusse mahutatud kapitalide tulukus. Eesti põllumajanduse puhastulu moodustas 2,79% põllumajandusse mahutatud aktivakapitalist. Puhastulu 1 ha põllumajanduskõlbliku maa kohta moodustas 10,99 Ekr.

*

Majandusministeeriumi Tööstusosakond andis loa:

■ V. Milveile, Vasalemmas, Harjumaal, lubjapõletamisahju ehitamiseks. Ettevõttes leiab tööd 7 töölist. Uus ahi on ringahi ja suudab 24 tunni jooksul anda 30 000 kg. lupja.

■ V. Rebane, Tallinnas, Aia 4 asuvas klišeetööstuses töötamiseks. Ettevõttes leiab tööd 7 töölist. Jõuandjaiks elektrimootorid kogujõuga 1 hj. Valmistatakse igasugu klišeid trükitööstuse tarbeks.

■ J. ja P. Laksidele, Tallinnas, Tartu m. 65 asuvas vorstitööstuses töötamiseks. Ettevõttes leiab tööd 6 töölist. Jõuandjaks 6 hj. elektrimootor. Valmistatakse mitmesuguseid vorste.

■ J. Halbreich'ile, Tallinnas, Paldiski m. 25 sisseseatud eetritehaselao kasutamiseks. Ettevõttes leiab tööd 3 töölist. Valmistatakse ühes kuus 10 000 kg. eetrit.

■ T/ü. M. Kadarik & Ko, Leisel, Saaremaal, jahuveski ehitamiseks ja sisseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd kuni 18 töölist. Jõuandjaks 75 hj. lokomobiil ja 45 hj. veeturbiinid. Jahvatatakse igasugust teravilja.

■ A. Lammas'ele, Tõrvas, Turu 14 sisseseatud saeveskis töötamiseks. Ettevõttes leiab tööd 5 töölist. Jõuandjaks 10 hj. lokomobiil. Valmistatakse mitmesugust ehitusmaterjali.

■ J. Milistver'ele, Viljandis, Vaksali 2 sisseseatud mööblitööstuses töötamiseks. Ettevõttes leiab tööd 12 töölist. Jõuandjaks 4,5 hj. elektrimootor. Valmistatakse igasugust mööblit, vankreid ja nende osi.

■ R. Pindus'ele, Tallinnas, Pärnu m. 35 sisseseatud raua- ja plekitöökojas töötamiseks. Ettevõttes leiab tööd 10 töölist. Valmistatakse mitmesuguseid metalltooteid.

■ G. Massakas'ele, Tartus, Raekoja 60 katelsepa- ja masinatööstuse sisseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd 5 töölist. Jõuandjaiks elektrimootorid kogujõuga 3,1 hj. Valmistatakse ja parandatakse mitmesuguseid masinaid.

■ O/ü. „Saaremaa Parketitööstus“, Kuresaares, Püha m. 27. parketitööstuse sisseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd 10 töölist. Jõuandjaks 21 hj. aurumasin. Valmistatakse mitmesugust parketti.

■ H. Peips'ile, Viljandis, Köstri 4/6 asuvas jahutööstuse ümberkorraldamiseks ja sisseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd 12 töölist. Jõuandjaiks puitgaasimootorid kogujõuga 145 hj. Jahvatatakse igasugust teravilja.

■ P. Pottsepp'ale, Tartus, Ülikooli 34 sisseseatud pagari- ja kondiitertööstuses töötamiseks. Ettevõttes leiab tööd 7 töölist. Jõuandjaiks elektrimootorid kogujõuga 2,5 hj. Valmistatakse igasugu pagari- ja kondiitertooteid.

■ J. Jilsson'ile, Tartus, Ülikooli 34 mööblitööstuse sisseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd 7 töölist. Jõuandjaiks elektrimootorid kogujõuga 8 hj. Valmistatakse igasugu mööblit.

■ E. ja G. Loderaud'ile, Tallinnas, Luise 2 peeglitööstuse sisseadmiseks ja seal töötamiseks. Ettevõttes leiab tööd ku-

ni 15 töelist. Jõuandjaks 5 hj. elektrimootor. Valmistatakse peegleid ja muid klaasilihvimistootooteid.

■ Võrumaa Aiandus-Mesinduse ühingule, Võrus, Aleksandri 2 aedviljamahlade tööstuse sisseseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd 5 töelist. Jõuandjaks elektrimootorid kogujõuga 6 hj. Valmistatakse aed- ja puuviljamahlu.

■ R. Sarap'ile, Tartus, Tähe 14-a köitetöökojas töötamiseks. Ettevõttes leiab tööd 5 töelist. Jõuandjaks elektrimootorid kogujõuga 4 hj. Tehakse igasugu köitetöid.

■ H. Univer'ile, Tallinnas, Võrgu 3 kudemistööstuse sisseseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd kuni 18 töelist. Valmistatakse käsitsi kudumisviisil supelmantli-, mööbli- ja korterisisustusriideid.

■ B. Pavlovsky'le G. Jtskovitsch'ile ja L. Ginsberg'ile Tallinnas, Tartu m. 69 riidekudemistööstuse sisseseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd 15 töelist. Koo-

take pikee-tekke, laudlinu, kardinaid, taskurätte jne.

■ A. Lee'le, Tallinnas, Tartu m. 13 kunstsarvetöötlemistööstuses „Estosarv“ sisseseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd 10 töelist. Jõuandjaks elektrimootorid kogujõuga 4 hj. Valmistatakse kunstsarvest nõõpe, pandlaid, kirjutuslaua-garnituure jms.

■ Sakala Kirjastusühingule, Viljandis, Lossi 26 trükikoja sisseseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd 18 töelist. Jõuandjaks elektrimootorid kogujõuga 17 hj. Valmistatakse mitmesuguseid trükkitöid.

■ A. Käärrik'ule, ja J. Kivi'le, Tartus, Tähe 72 metallpärjadetöökoja sisseseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd 14 töelist. Jõuandjaks elektrimootorid kogujõuga 2,3 hj. Valmistatakse metallpärja ja reformvoodipõhju.

■ J. Salve'le, Rikholdi vallas, Läänemaal, saeveski sisseseadmiseks ja selles ajutiselt töötamiseks. Ettevõttes leiab tööd 15 töelist. Jõuandjaks lokomobiil 10 hj. Valmistatakse mitmesugust ehitusmaterjali.

PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

VÕITURG. — BUTTER MARKET.

M. n. võihindade tase püsis e. n. tasemel. Kuna aga Saksa veetud võikoguse osatähtsus suurenes, paranes ka meie eksportvõihinna-noteerings 177 s-le kg franko saatejaam l. n. 172 s. vastu. Turutendents kindel.

Võituruseisundi kujunemisest nähtub, et nõudmine või järele püsib kindel. Seetõttu on käesoleval nädalal noteeritud hind ka 17 s. võrra üle l. a. kõrgseisu. Meie võihinna taset on parandanud suurel määral võikaubanduse ümberkorraldamine, mille tagajärjel võidakse pakkumist viia läbi otstarbekamalt. Teisalt on ka meie või kvaliteeditase hea, mida näitab ka Berliinis peimamajanduskongressi puhul korraldatud võikvaliteedi võistlus. Kuigi hindamistulemust ei avaldatud ametlikult, võib P. K. „Võiekspondilt“ saadud andmeist näha, et eesti või tuli maailmas värskevõi hindamisel teisele kohale 19,2 punktiga võimalikust 20-st. Esikohale

tulnud taani või sai 19,4 punkti. Seega jäi meie või taani omast taha vaid $\frac{2}{10}$ punkti võrra. Laovõi alal omas Eesti neljanda koha 18,1 punktiga võimalikust 20-st.

Võivõistlus Berliinis oli üldiselt väga pienev ja riikide võihinnangud seisid enamikus üksteisele väga lähedal. Eesti võib saavutatud tulemustega olla rahul, kuna müüd teatakse erapooletust hindamisest, et eesti või on kvaliteeditult võrdne maailma parimatega. See aitab meie võile töötada sisse ja kindlustada turgu.

P.-Am. Ühendriiges on tänava karjamaajandusseisund rahuldav. Nii oli 1. aug. hinnangu järgi seisund üle eelmise viie aasta keskmise, kuna heinasaak on kõrgem ning söötmisolud üldiselt soodsad. Seetõttu hinnatakse ka näit. piimatoodangut juulis 7% kõrgemaks kui m. a. samal kuul, kuigi lehmade arv on 1% langenud. Seetõttu oli ka

k. a. juunis piimatootuste võitoodang suurem kui m. a. Seevastu on aga k. a. esimesel poolel võitoodang veidi väiksem kui m. a. samal ajal. Aasta teisel poolel arvatakse võitoodangut kujunevat suuremaks eelmisest aastast. Samuti on loota, et võhinna tase püsib kõrgemal, kuna tarvitajate ostujõud olevat suurem kui l. a.

Piima- kui ka võitoodang oli k. a. juulis Hollandis suurem kui l. a. samal kuul. Vaatamata sellele vähenes või väljavedu juulis 115 708 cwt-le l. a. sama kuu 129 724 cwt vastu. K. a. esimesel poolel vähenes või väljavedu Hollandist samuti ligi 50 000 cwt võrreldes eelmise aasta väljaveoga.

Meie või väljavedu näitas augustis suuremist edasi. Nii eksporditi augustis 1407 tn. võid m. a. sama kuu 1231 tn. vastu. K. a. esimese kaheksa kuu jooksul eksporditi võid meil 8199 tn., s. o. 1628 tn. enam kui m. a. samal ajal.

PEEKONITURG. — BACON MARKET.

Peekoniturul püsib kindel seisund. Eesti peekoni kõrgema sordi noteering jäi püsima senisele tasemele — 94 š tsentn. Asjaomaseis ringkonnis valitseb arvamus, et meie peekoninoteering Inglises jääb püsima praegusele tasemele veel mõni nädal. Peekoni sissevedu Inglisse langes k. a. juulis 557 000 tsentn-le kuna m. a. samal kuul veeti sisse 571 400 tsent. Sissevedu langes seega 14 400 tsent. ehk 3%. Kuid kogu sissevedu esimese 7 kuu jooksul ületab siiski 7% eelmise aasta.

M. n. tapeti eksporttapamajades 1403 si-

TAPALOOMADE JA LIHATURG. — CATTLE AND MEAT MARKET.

Veiste pakkumine püsib kauemat aega keskmisena. Seega on tänavu sügisel veiste pakkumine nõudmise piires, millest tingituna püsivad ka hinnad veel suvisel tasemel. See on viimase kümne aasta jooksul esmakordne nähtus. Aastakeskmisena on veiselihatents pakkumise mõjul nõrgenenud juba augustis ning samas suunas süvenedes jõudnud aasta madalaimale tasemele oktoobris. Tänavu varasügisest loomadeturustamist vähendavad ilusate ilmade tõttu hea põldheinädala kasv,

PÖLLUMAJANDUSLIK VÄLJAVEDU. EXPORTS OF AGRICULTURAL PRODUCTS.

	Nädalas.		1937. a.	1936. a.	1935. a.
	30./VIII 5./IX 1937	23./VIII 29./VIII 1937	1.1 kuni 5./IX	1.1 kuni 6./IX	1.1 kuni 8./IX
VÕI (tonni) <i>Butter (tons)</i>	292,8	229,7	8195,7	6915,9	7305,9
Sellest:					
Saksa . . .	154,0	53,5	2701,2	2659,8	2614,9
Inglise . . .	138,8	176,2	5321,9	4156,0	4386,0
MUNAD (tuh. tk.) — <i>Eggs (1000)</i>	1692	1125	26520	29556	33196
Sellest:					
Inglise . . .	252	225	3269	16152	21121
Saksa . . .	1440	900	23180	9430	8621
PEEKON (tonni) — <i>Bacon (tons)</i>	37,6	34,2	1346,2	1536,1	1545,9
LINA (tonni) <i>Flax (tons)</i>	63,6	168,6	4503,2	6133,9	4180,8
Sellest:					
Inglise . . .	—	20,8	1623,4	2654,9	2880,1
Belgia . . .	—	—	201,5	231,8	70,3
Soome . . .	—	—	283,8	456,1	134,9
Saksa . . .	63,6	143,8	1660,4	1121,4	983,8
Prantsus . . .	—	—	532,3	1581,2	10,3

ga 1466 sea vastu eelmisel nädalal. Elussigu saadeti N.-Venesse 102 siga ca 12 000 kr. väärtuses. Jooksva lepingu alusel on N.-Venesse saadetud senini juba 3820 siga ca 420 000 kr. väärtuses.

Käesoleval nädalal maksavad eksporttapamajad peekonsigade eest endiselt järgmisi hindu:

Tapakaalud	I sort	II sort	III sort	IV sort
60 —72 kg.	100	95		
55,5—59 " }	95	91	Siseturuhinnad.	
72,5—75 " }				
75,5—80 "	91	87		

põllumehe hooaegsete tööde kuhjumine, ning hea loomasöödaaasta tõttu ei ole oodata käesoleval sügisel suurt pakkumist. Tingituna eeltoodust on loota tapaveistel võrdlemisi püsivat tendentsi.

M. n. maksus veiseliha suurmüügil: suurte pullide liha rammusail 46—48 s. ja keskmisil 44—46 s. kg.

Väiksemail pullil, rammusail 43—46 s., keskmisil 40—43 s. ning lahjadel 25—35 s. kg.

Mullikaliha, rammusail 43—46 s., keskmisil 40—43 s., lahjadel 25—38 s. kg.

Nuumatud lehmaliha 47—50 s., keskmisil 35—40 s. ning lahjadel 25—35 s. kg.

Müües veiseid lihakaalu alusel, kus nahk ja pudemed jäävad ostjale, tuleb naha ja pudemete arvel arvata lihakilole juurde pullidel 10—12 s. ja lehmadel 12—14 s.

Eluskaalu järgi maksusid suured pullid 29—30 s., väiksemad pullid ja mullikad 25—28 s. ning lehmad 14—21—31 s. kg.

Vasikate pakkumine väike. Nõudmine rahuldav. Hinnad püsivad kõrged ning kaubavähesuse tõttu tendents kindel.

Tapetud vasikad ühes nahaga (ilma peadejalgadeta) maksusid: nuumatud 80—85 s., keskmised 70—80 s. ja lahjad 60—65 s. kg; elusvasikad 35—50—55 s. kg.

Lammaste pakkumine üle keskmise. Nõudmine hea ning hinnad ainult veidi nõrgenenud. Tapetud lambad ilma nahata maksusid: rammusad 52—57 s., keskmised 48—52 s. ning lahjad 40—45 s. kg; eluslambad 30—36 s. kg. Eksportlambaliha-noteering püsib endisena 75—80 s. kg ning eluskaaluga franko saatejaam 33—35 s. kg.

Sealihapakkumine alla keskmist. Nõudmine keskmine. Tendents püsib. Tapetud sead maksusid: noored ja peekonkaalulised 90—93 s., lihasead 88—92 s. ning rasvasead 85—88 s. kg. Elussead 67 s. kg.

Nahkade hinnad. Veisena had toorelt 85—87 s. kg, vasikanahad 5.75—6.00 kr. tükk, lambanahad 2.50—4.50 kr. tk, sõltuvalt villapiikkusest; hobusena had 13—15 kr. tk.

KANAMUNATURG. — EGG MARKET.

M. n. jätkus kanamunahindade paranemine väliseturul. Kuigi pakkumine püsis enam-vähem keskmisena, paranesid hinnad peamiselt elava nõudmise tõttu. Nii noteeriti näit. taani kanamunade hinnaks Londonis (15,5 lbs) 12/9 š d. 120 tk. l. n. 11/6—11/9 š d. vastu, s. o. ligi 2 s. paarilt kõrgemaks. Ka Saksast saadav hind paranes. Kuna kanamunade hinnakindlustamisfondi tagasimakstavate summade maksmiskorda muudeti ning väliseturul hind paranes, noteeriti meie eksportmunade hinnaks 90 s. kg. franko kogumispunkt. Siseturumunade hind jäi endiseks 60 s. kg.

Kanamunade väljavedu oli k. a. augustis 6,057 milj. tk. l. a. sama kuu 5,198 milj. tk. vastu. K. a. esimese kaheksa kuu jooksul veeti kanamune välja 26,5 milj. tk., s. o. 1,2 milj. tk. võrra vähem eelmise aasta sama aja väljaveost.

Siseturul maksusid m. n. kanamunad s. paar:

Tallinnas	8—9 s paar
Tartus	9—10 s „
Pärnus	9—10 s „
Valgas	10—12 s „
Rakveres	10 s „
Narvas	10—12 s „

PIIMATURG. — MILK MARKET.

Piimahinnad on endised. Nii noteeris piimahindade noteerimiskomisjon 6 sept. s. a. Tallinna kohta järgmised hinnad: I valiku rööskpiim müügil piimakauplustele 11 s. l. ja müügil piimatööstustele 10 s. l. II valiku rööskpiim müügil piimakauplustele 9 senti ja müügil piimatööstustele 8 senti liiter. Nõudmine hea.

Viimase nädala vihmased ja külmavõitu sügisilmad mõjustavad karjade piimatoodangut vähendavalt, seetõttu peaks loomulik olema, kui lähemal ajal piimahind tõuseb. Ka võihinna tõus jätkus käesoleval nädalal.

Väikemüügil maksus piim linnade piimakauplustes möödunud nädalal senti liiter:

	I valik		II valik	
	pudelites	lahtiselt	pudelites	lahtiselt
Tallinn	14—17	—	18—14	11—12
Tartu	14—15	11—12	—	8—10
Narva	12—13	9—10	—	7—8
Pärnu	16	11	—	10
Valga	14	—	—	9
Rakvere	13	—	—	9
Haapsalu	—	—	10	7—8
Paide	—	—	—	9
Kuressaare	—	—	—	8—9

TERAVILJATURG. — GRAIN MARKET.

Teraviljahinnad muutusid möödunud nädalal vähe võrreldes eelmise nädalaga. Nisuhind Hamburgis oli nädala keskmiselt 19.40 kr. kv (eelmise nädala hind sulgudes) (19.26), Liverpoolis 16.75 kr. kv (16.61), Chicagos 14.02 kr. kv (14.03), Winnipegis 16.52 kr. kv (16.31). Nisuturul võib konstateerida üldiselt kindlust, kuna hinnad näitasid vähemärgatavat tõusu või püsisid.

Samane nagu nisuturul, oli seisund ka rukkiturul. Euroopa turgudel valitses suuremasalt tagasihoidlikkus tehinguis. Chicagos noteeriti nädala keskmiselt rukkihinna 11,48 kr. kv eelmise nädala 11,15 kr. vastu ja Winnipegis 12,55 kr. kv eelmise nädala 12,11 kr. vastu.

Maisihinnaks oli nädala keskmiselt 13.84 kr. kv eelmise nädala 13.80 vastu.

Teraviljaturu korraldamise otstarbel loodi meil senise Riikliku Teraviljamonopoli asemel juriidilise isiku õigustega uus ettevõtte Riigi Viljasalv. Riigi Viljasalve seadus anti Riigivanema dekreedina 25. VIII (R. T. 70 31. VIII 37).

Nimetatud seadusega on antud Riigi Viljasalve kätte vilja ja viljasaaduste ost ja müük, samuti ka töötlemine. Riigi Viljasalvele läksid üle senise riikliku teraviljamonopoli kõik aktiivad ja passiivad. Riigi Viljasalv kui Eesti viljakaubanduse uus keskus erineb senisest Riiklikust Teraviljamonopolist ka

sellega, et tema juhtimisest on võimaldatud võtta osa põllumeestel kui tootjatel, aga samuti ka tarvitajail oma esindajate kaudu.

M. n. otsustati tõsta k. a. lõikusest kokkuostetava rukki- ja nisuhinda. Hinnatõstmise teostati seeläbi, et alandati ühe liitri kokkuostetava vilja loomukaalu. Rukkikokkuostul on nüüdsest peale 1 liitri loomukaaluks 700 gr senise 720 gr asemel ja nisul 770 gr senise 780 gr asemel. Seega makstakse k. a. lõikusest kokkuostetava rukki eest 16 s. kg, mille 1 liitri loomukaal on 700 gr ja nisust 22 s. kg, mille ühe liitri loomukaal on 770 gr.

Sisemaa-linnade turgudel on kauplemine teraviljaga muutunud elavamaks, kuna uudseviili on juba kõigjal käes. Tehinguid on märksa rohkem rukki ja nisuga. Rukki- ja nisuhinnad sisemaa-linnade turgudel kõiguvad peamiselt riiklikult kindlaksmääratud hindade piires. Järgnevalt anname ülevaate teravilja ja nende saaduste hindadest sisemaa-linnade turgudel s. kg.

	Tallinn	Tartu	Narva	Rakvere	Pärnu	Valga	Paide	Haapsalu	Kuressaare
Rukis	22*)	15,5	18	15	—	16	17	—	15
Nisu	25*)	22	26	21	23	23	24	—	20
Oder	21*)	15,5	18	14,5	20	17	16	15	15,5
Kaer	18*)	12,5	17	13	17	12,5	13	—	—
Rukkijahu	21*)	16	18	17,5	18	17	18,5	17	19
Nisujahu	24*)	23	30	23	30	30	28	30	26

*) Kaupluste hinnad.

AEDVILJATURG. — VEGETABLE MARKET.

Aedviljaturul on praegu valitsevaks kaubaartikliks õun. Turule ilmusid suviõunte kõrvale ka juba sügisõunad, mistõttu õunasortiment on muutunud üsna kirjuks. Enamik turuletoodavaist õuntest on ikka veel nõrga kvaliteedilise ja plekkunud. Neid turul supiõunte nime all müüdavaid õunu, millised kuuluvad väga mitmesuguste alamaväärtusega õunasortide hulka, müüdi Tallinna turul 10—15 s. kg. Nõudmine säärase õunte järele oli väiksem kui pakkumine. Samal ajal aga nõuti paremat söögioõuna üsna kindlalt. Eriti

suur nõudmine kasvas suisleppade järele, milline sort kuulub meie paremate hilissuviõunte hulka. Suislepa kg-st maksti jaemüügil 25—35 s. kg ja õige ilusaist isegi 40 s. kg. Kastiviisi müües nõuti paremaid suisleppadest 30—35 s. kg, nõrgema kvaliteediga suisleppadest 20—25 s. kg.

Üldiselt näitasid aedviljade hinnad kindlust ja püsivust m. n. lõpul kui ka k. n. algul. Lillkapsa ja kurkide hind, samuti ka puuviljaturul ploomide, pirnide ja õunte turul suisleppade hind, näitas väikest tõusu.

Tallinna turul maksti 6. sept. jaemüügil:

õuntest	10—35 s kg.	tomatist	10—12 s kg.
kollaseist		kaalikast	7—8 " "
ploomest	45—65 " "	porgandist	8—10 " "
viktooria nimeliseist suurist		peakapsast	4—5 " "
ploomest	80—100 " "	hapukapsast	12—15 " "
välkeseist		peetidest	10—20 " "
pirnest	25—45 " "	kurkidest	1—8 " "
suurist		redisest	5—8 " kimp
pirnest	45—100 " "	lillkapsast	5—30 " pea
kreekidest	20—25 " "	türgiubad.	15—20 " kg.
mustikaist	35—40 " "	määrõikast	1,5—2 kr. kg.
pohlest	25—27 " "	kodumaa viina-	
jõhvikaist	20—25 " "	marjast	2,5 kr. kg.
sibulaist	22—25 " "		

Aedsaaduste hinna noteerimiskomisjoni koosolekul 3. IX 37 noteeriti aedsaaduste hinnad:

1. Õunad — suvisordid ja varased sügissor- did, ekspordikõlblik, fr. Tallinn, pakkimis- kuludeta 23—25 s. kg.
2. Tööstusõunad 20 s.kg.

3. Pohlad — ekspordikõlblik, fr. Tallinn, pak- kimiskuludeta 19 s. kg.

4. Sibulad — ekspordikõlblikud, fr. kogumis- punkt, pakkimiskuludeta — 13—14 s. kg.

5. Jõhvikad — ekspordikõlblikud, fr. Tallinn, pakkimiskuludeta 15 s. kg.

Tendents: õuntel — äraootav, pohhil — kõikuv, sibulail — rahulik, jõhvikail — püsiv.

Aedsaaduste väljavedu Soome toimub praegu piiratud arvul, kuna soome turuhinnad on võrdlemisi madalad võrreldes meie siseturu- hindadega.

Aedsaadusi veeti meilt välja:

30.—31. VIII 37. 1.—5. IX 37.

Pohli — Saksa	7 500 kg.	8 875 kg.
Pohli — Briiti	— " "	185 " "
Õunu — Soome	5 288 " "	4 145 " "
Sibulaid — Soome	3 800 " "	7 500 " "
Konserv. kurke — U.S.A.	32,7 " "	— " "

KALATURG. — FISH MARKET.

L. n. kestel veeti välja kala ja kalasaa- dusi 24 200 kg, sellest angerjat 15 500 kg, koha 2400 kg, haugi 1900 kg, lõhe ja iher- rust 1600 kg, latikat 1500 kg ja elusvähke 1300 kg.

Angerjat veeti välja Saksa eluskalana 11 600 kg, värskena jääpakendis 1400 kg ja Rootsi eluskalana 2500 kg.

Koha peamiselt sisevete toodangust läks Rootsi 2000 kg, Saksa 150 kg ja Tšehhosio- vakkiasse 250 kg.

Haugi veeti välja Rootsi 1300 kg, üle- jäänud väiksemad partiid Prantsusse ja Šveitsi.

Lõhe ja iherust saadeti Rootsi, Soo- me ja Prantsusse.

Latikat läks Soome.

Elusvähke 1300 kg = 36 800 tk. eks- porditi Rootsi.

Teatavasti moodustab angerjas sügiskuu- de kalakauba väljaveos tähtsama kauba- artikli. Üldse on k. a. angerja väljavedu arenenud õige rahuldavalt. Angerjapüügi hooaja algusest kuni 1. sept. (s. o. 4 kuu kestel) veeti välja angerjat 231 000 kg, kuna 1. a. samal ajavahemikul ainult 195 000 kg,

seega on tänavu väljavedu suurem 36 000 kg. Arvestades merepüügile asetatud mõrdade arvu suurenemist, on loota, et angerja välja- vedu areneb ka edaspidi tõususuunas.

Angerja väljaveo arengule on aidanud kaasa ka soodsad turustamisvõimalused vä- lismaal. Saksa kui suurem angerjatarvitaja ostis tänavu meie angerjat suuremal kogusel. K. a. on sinna veetud välja 167 000 kg, m. a. 36 000 kg. Teiseks suurimaks tar- vitajaks on Briti, kuhu läks angerjat 41 000 kg, siis Holland — 21 000, ülejäänud väike osa läks Rootsi ja teisisse maisse. Taani, kuhu m. a. läks meie angerjat suu- rem osa — 148 500 kg — ei ole tänavu meilt ostnud.

Siseturu-kalakaubandus. Sü- gishooaja kalasortide: lõhe-, iheruse- (mere- forelli), mere- ja järvesiitoodangu suurene- misega muutub siseturu-kalakaubandus jär- jest elavamaks. L. n. tuli Tallinna turule müügile rohkesti lõhe ja iherust. Osa lõhe, peamiselt marjaga, eraldati ekspordiks, üle- jäänud lõhe realiseeriti koha peal.

Lõhe niisaga (isa) terveit maksus 250 s. kg., marjakala 300 s. kg, lõigatult 300— 350 s kg. Iherusi pakuti 120—200 s. kg;

Siig, väksemad 60—70 s. kg, suuremad kuuni 120 s. kg. Teisi tavalisi kalasorte müügil keskmiselt.

Tähtsamate kalaliikide turuhinnad s. kg:

	Tallinn 4. IX	Tartu 4. IX
Lõhi, värske	250—350	—
Helus, värske	120—200	—
Angerjas, värske	120—160	150
Koha, värske	100—120	100
Siig, värske	60—120	50—80
Haug, värske	40—70	30—50
Latikas, värske	50—60	15—60
Ahven, värske	30—45	15—30
Vimb, värske	40—50	25—30
Koger, värske	40—45	40—50
Räim, värske	25—28	—
Tursk, värske	15—25	—
Lest, värske	30—35	—
Säinas, värske	—	25—30
Vähk, elus	7—20 s. tk.	7—8

Räimekaubandus: Räimetoodangu vähenemise ja suurenenud nõudmise tõttu püsib räimehind võrdlemisi kõrge. Nädala algul müüdi räimi Tallinna turul 20—22 s.

kg, nädala lõppu poole 25—28 s. kg-st. Ka teisis suuremais kalapüügirajoonides — Paldiskis ja Viru rannikvetes — areneb räimetoodang äärmiselt kehvalt.

Kilupüük, milline augusti algul arenes enam-vähem rahuldavalt, on viimaseil nädalil saagi vähesuse tõttu täiesti seismas. K. a. augustis tuli Tallinna kalasadama kaudu müügile kilu 37 000 kg, kuna 1. a. augustis tuli kilu 116 000 kg, vähenedes tänava seega ca 80 000 kg-ni.

Kilusaagi vähesus ei suuda rahuldada kalatööstuse nõudeid, mistõttu algas värske kilu sissevedu Soomest. Augustis tuli sisse ca 15 000 kg, millest maksti 15—25 s. kg.

Turska ja lesta müügil vähe.

Soolakala-kaubandus: kodumaisist saadusist leidub müügil ainult soolasilku — 20—30 s. kg, latikat 60—70 s. kg ja turska 20—25 s. kg. Soolatud värtsitatud kilu õige vähe, hinnaga 80 s. kg.

INFORMATSIOONI OSA

EESTI PANGA NÄDALAARUANNE.

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return,

AKTIVA

31. augustil 1937. a.

PASSIVA

1. Kattevara: — <i>Reserve:</i>		1. Põhikapital — <i>Capital</i>	5 000 000,—
kuld: rahas ja kangides	54 208 349,—	2. Tagavarakapital — <i>Reserve Fund</i>	908 496,77
välisraha	17 082 282,23	3. Jooksvad kohustused: — <i>Current Liabilities:</i>	
2. Vahetusraha — <i>Subsidiary Coin.</i>	1 121 607,48	a) pangatähed liikvel	45 482 361,—
3. Sisevekslid: — <i>Home Bills:</i>		b) jooksvad arved:	
kaubavekslid	10 120 929,40	valitsuse	27 799 457,07
põllumajandusl.	2 432 310,88	pankade	9 188 368,19
metsatööstusl.	71 917,20	teised	2 087 800,28
4. Laenud: — <i>Loans and Advances:</i>			39 055 625,54
valitsusele	—	4 Muud passivad — <i>Other Liabilities</i>	9 618 118,15
teistele *)	12 408 619,34		
5. Kinnis- ja vallasvara — <i>Immovable</i>			
<i>Property and Equipment</i>	9 891 053,25		
6. Muud aktiivid — <i>Other Assets</i>	19 107 532,93		
	100 044 601,46		100 044 601,46

Kattevara vahetõttu jooksvate kohustustega: }
Proportion of Reserve to Current Liabilities: } 60,70%

*) Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laene Kr. 1 869 122,49.
Includes Ekkr. 1 869 122 49 guaranteed by the Government.

JUHATUS.

VÄLISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

SOOME.

Soome majandus 1937. a. II veerandil.

Economic Conditions in Finland during the Second Quarter of 1937.

Põllumajanduse olukord püsis üldjoonis muutmatuna. Põllumajandussaaduste hinnad olid siseturul rahuldavad, kuigi madalamad mõne punkti võrra hindadest aasta algul, kuid väljavedu nõudis suuremaid juurde-makse preemiate-fondist. Poolaasta lõpuks oli eelarvega antud krediit 60 milj. Smk. kasustatud täiesti ja suurelt osalt olid tarvita-tud ka jõutoitude maksustamisest saadud summad. Seniste preemiamäärade juures tuleb arvestada aasta lõpuks suuremat puudu-jääki. Ei pääseta vist mööda uue krediidi nõutamisest lisaeelarve korras, sest preemiate määrade vähendus vähegi radikaalsemalt ei saa tulla kõne alla. Arvestatakse küll põllu-majandus- ja karjasaaduste väljaveo vähene-mist aasta lõpu poole ja sellega ka juurde-maksude vähenemist, kuid senine hoogus kasv väljaveokoguseis räägib sellele vastu.

Uue lõikuse väljavaated ei olnud II veerandi lõpul nii head nagu külvihooaja järele. Põud on saagilootusi palju vähendanud. Et kevadised saagi eelarvestused olid väga opti-mistlikud, tunnevad põllumehed nüüd pettu-must, kuna majapidamiste kalkulatsioonid ei täitu. Teatud lootusi pannakse veel hindade paranemisele. Ühenduses sellega konstateeri-takse, et liiga varaseil lõikuse eelhinnaanguil ei ole tegelikku tähtsust. Kasvuajal valitsev ilmastiik võib kõik hinnangud muuta põhjali-kult.

1936. a. hea lõikuse ja osalt valitsuse tolli-poliitika tõttu, jääb vilja ja jõutoidu sissevedu sel aastal tunduvalt väiksemaks koguselt, kuid hinnatõusu tõttu on sissetoodud vilja koguväärtus siiski osutunud suuremaks kui e. a. Teravilja on toodud k. a. esimesel poo-lel 150 125 tn (1936 I poolal 186 171 tn) jah-vatatud vilja 11 028 tn (1936 I poolal 15 571 tn), tange 1234 tn (1936. a. I poolal 2247 tn), kartulijahu 910 tn (1936 I poolal 1253 tn). Teravilja sisseveos oli rukist 52 568 tn (54 157 tn), kaeru 3 676 tn (27 355 tn), nisu 38 471 tn (39 563 tn)), maisi 46 598 tn (58 254 tn), riisi 7 406 tn (5 046 tn) — sulgudes arvud 1936. a. I poolaastast.

Jõutoite toodi k. a. esimesel poolal: kliisid 21 619 tn (39 014 tn), õlikooke 3 382 tn (3 833 tn), soja rht. 27 169 tn (34 726 tn), teissugu jõutoitu 4 041 tn (4 478 tn), linaseemneid 3 870 tn (3 340 tn) — sulgudes arvud 1936. a. I poolaastast.

Tööstusolukord oli soodus ka k. a. II veerandil, sest nõudmine oli elav ja hinnad tõusmas. Masina- ja metallitööstuses aset-leidnud pikem seisak teise veerandi alguses mõjustas teatud määral toodangu arvusid vä-hendavalt, kuid kokkuvõttes oli tööstustoo-dang suur: veidi väiksem koguselt, kuid tun-duvalt kasvanud väärtuse poolest. Koguse-indeks oli tööstuse kõigil aladel Unitase järgi 172 (eelmisel veerandil 177 ja aasta eest 151), mis vähenemine tekkis siseturutööstuse too-dangukoguse vähenemisest: indeks 162 (eel-misel veerandil 179), kuna eksporttööstus näi-tas kasvu 184 (eelmise veerandi 174 vastu). Hinnatõus mõjus toodanguväärtuse üld-summa kasvu tunduvalt: Unitase järgi oli väärtusindeks II veerandil 191, I veerandil 178, II veerandil 1936 — 131.

Areng ei olnud eri tööstusaladel ühtlane. Siseturutööstus on viimasel ajal läinud tagasi, masinate ja metallitööstuses vähenes toodang, osalt seisaku tõttu tööstuses (indeks 133, eel-misel veerandil 187); veidi vähenes ka teksti-liitoodang, kuna kasvu näitasid ehitustarbed ja nahatooted.

Eksporttööstus tegutses soodsais oludes. Saetud metsamaterjali müügid välismaale are-nesid heade hindade juures hästi ja ka sise-turul oli elav nõudmine. Müügitehinguid k. a. vedudeks sõlmiti II veerandi lõpuks 825 000 std-le. Tselluloosile, paberile, puupapile on suured tellimised tagavaras ja toodang on kasvanud. II veerandil valmistati tselluloosi 361 milj. kg (aasta eest 317 milj. kg), paberit 153 milj. kg (aasta eest 127 milj. kg), pappi 85 milj. kg (aasta eest 75 milj. kg), vineeri 60 700 m³ (aasta eest 50 300 m³).

Sisekaubanduse läbimüügid olid aasta II veerandil küllalt kõrged, kuid võis konstateerida, et kasvamistendents on kadu-

mas alates juba eelmisest veerandist. Kokkuvõttes, olid läbimüügid väiksemad kui aasta esimesel veerandil. Unitas'e järgi oli läbimüügiindeksiks:

	1937	1936	1935	1934	1933
aprillis	190	188	126	114	100
mais	170	146	138	115	109
juunis	170	138	126	121	106
II veerand	177	141	128	116	105
I veerand	183	144	131	121	100

Veksliproteste ja konkurssitoiminguid oli vähe.

Väliskaubanduse läbikäigud olid aasta II veerandil erakordselt suured, eriti sisseveo alal. Sisseveo suure ülekaalu tõttu kujunes poole aasta kaubatase tugevasti ebaeduliseks. Suurt osa mängis läbikäikude kasvuhindade tõus, mis oli suurem sisseveokaupade alal. Poole aasta väljaveedu oli 3 426 milj. Smk. (1936. a. I poolaastal 2 870 milj. Smk.), ja sissevedu 4 123 milj. Smk. (1936. a. I poolaasta 2 820 milj. Smk.), mis andis kasvu võrreldes eelmise aastaga väljaveos 556 milj. Smk. ja sisseveos 1 308 milj. Smk. — kokkuvõttes poole aasta passiivsust aga 702 milj. Smk. (1936. a. I poolaastal oli kaubatase aktiivne 50 milj. Smk.). Kaubavahetuse tasakaal tuleb arvatavasti aasta lõpuks tagasi, sest Soome väljaveudu, eriti metsamaterjali alal, on intensiivsem sügise poole. Läbikäikude suurust on arvuliselt tõstnud väga palju kõrgemad hinnad. Tehtud arvutuste järgi andis hinnatõus juurdekasvu sisseveos esimesel poolaastal umbes 600 milj. Smk. ja väljaveos umbes 400 milj. Smk. Väljaveokaupadest andis hinnatõus lisasummasid saetud metsamaterjalidest 160 milj. Smk. ja umbes 150 milj. Smk. pa-

berkaupadelt. Sisseveetavaist kaupadest maksti hinnatõusu tõttu enam rukkilt ca 50 milj. Smk., nisult ca 27 milj. Smk., maisilt ca 16 milj. Smk., kivisöelt ja koksilt umbes 37 milj. Smk. jne.

Toorainete sisseveos oli suurenemine peale selle tingitud hoogsast investeerimisest ja osalt suuremate ladude soetamisest jätkuva hinnatõusu kartusel. Esialgu ei tunta poolaasta passiivsusest rahutust, kuid väliskaubanduse arengut peetakse teravalt silmas, et tarviduse korral võiks seda juhtida soovitasuunas. Mõnelt poolt arvatakse siiski, et edaspidi tuleb sisseveol olla tagasihoidlikum, vähendades investeerimist ja piirates eriti ehitustegevust, sest väljaveo kasvuks ei ole küllaldaselt kaupu. Metsade müüke ei saa laiendada kuigi palju ja teisi suuremaid tuluaallikaid ei ole leitud. Jätkata investeerimisi välislaenudega võib viia uutesse raskusis.

Rahaturul oli vaba raha rohkem, kui varem. Hoiuasutisile antud hoiusummad kasvasid aasta II veerandil 840 milj. Smk. (sellest oli kommertsbankade osa 525 milj. Smk.), Samal ajal kasvasid ka laenude summad, osalt õige tunduvalt hooajalisil põhjusil. Kommertsbankade kassavarad tõusid käesoleva poolaasta lõpuks 1 130 milj. Smk. suureseks ja sellest oli viimase veerandi kasv 315 milj. Smk. Hoiusummadest on jäänud rahaturule paigutamata 1 258 milj. Smk.

Maksevahetuskord välismaaga on aktiivne 2 035 milj. Smk. ehk 75 milj. Smk. väiksem, kui I veerandi lõpul. Soome mark jälgis naelsterlingit ja selle kullaväärtus tõusis II veerandil 50,3 al parilt 50,8 al pari.

Esimese poolaasta väliskaubanduse bilanss.

Foreign Trade Balance for First Halfyear.

Esimese poolaasta väliskaubanduse bilanss on Soomes 442,2 milj. Smk. võrra passiivne, väljaveudu olles 4558,8 ja sissevedu 5001 milj. Smk. Mai lõpuks oli passiivsus üle 700 milj. Smk., kuid selle parandas juuli

suurem aktiivsus. 1936. a. esimese poolaasta väliskaubandus oli aktiivne 303,8 milj. Smk.. Summaliselt on tugevasti kasvanud võrreldes eelmiste aastatega nii väljaveudu kui sissevedu.

Kanade tapamaja ehitamine Helsingis.

Construction of a Slaughterhouse for Poultry in Helsingfors.

Praegu on ehitamisel Helsingi tapamaja juures kanade tapamaja, mis valmib sel sügisel. Uus tapamaja on mõeldud eeskätt eksportkanade jaoks ja sisaldab

peale muu ka erilise paikkimisruumi. Ehitus maksab eelarve järgi 495 500 Smk. Tapamajaks on nähtud ette ühekordne telliskiviehitus 21,2 mtr. pikk ja 10,2 mtr. lai.

Väljaveopreemiade fondi suurendamine.

Fund for Payment of Export Premium Increased.

Võttes arvesse, et juuli lõpuks oli preemiatega makstud üle 91 milj. Smk., milleks oli kasustatud kõik olemasolevad summad — eelarvega määratud krediit 60 milj. Smk. ja senini jõutoidu maksustamisest saadud summad, kujuneb aasta lõpuks puudujääk umbes 60 milj. Smk. suuruses, kui preemiade määrad jäävad seniseks. Aasta tarvidust

arvestatakse 150 milj. Smk. suuruseks. Umbes 20 kuni 30 milj. Smk. arvatakse fondi laekuvat veel jõutoidu maksudest ja margariini maksudest, kuid lõpu osa tuleks leida lisaelarve korras. Olenevalt olukorra kujunemisest, on Valitsus valmis Eduskunnale esitama lisakrediidi määramise ettepanekut.

Hindade liikumine siseturul. — *Movement of Prices on Domestic Market.*

Olenevalt toorainete hindade tõusust ja töölise palkade tõstmisest viimasel ajal 10 kuni 30%, tõsteti hiljuti klaastoodete hindu 10 kuni 20%. Hinnakõrgendus käib peamiselt majandusklaasi kohta. Kristallesemete ja pudelite hinnad jäid endiseks.

15. VII hakkasid kehtima uued hinnad villaselt riidelt, mis valmistatakse Soomes. Uued hinnad on 5 kuni 6% senistest kõrge-

mad. Hinnatõstmise põhjustas tooraine hinnatõus.

Alates 10. VIII langesid puuvillariide hinnad, mis valmistatud Soomes, sellekohasel Puuvillatehaste Müügikontori otsusel. Hinna alandamine tuli sellest, et toorpuuvilla hinnad on viimasel ajal palju madalamad, kui varem.

ITAALIA. Itaalia dekreet-seadus sünteetilise kummi tootmise arendamiseks.

Synthetic Rubber Production Decree in Italy.

Itaalias kuulutati välja dekreet-seadus sünteetilise kummi tootmise arendamiseks.

Dekreet-seadus koosneb kahest artiklist. Esimese artikli järgi on valitsus volitatud:

- muutma tollitariifi režiimikaupade suhtes, millised on loetletud tollitariifi XLIII kategoorias (elastne kummi ja guttaperts);
- vabastama sisseveotollist sünteetilise kummi valmistamiseks tarvisminevaid masinaid ja materjale;
- andma toetust sünteetilise kummi valmistamiseks ja tema kasustamise edendamiseks;
- andma teisi fiskaalseid soodustusi süntee-

tilise kummi valmistamiseks tarvisminevate toorainete suhtes.

Art. 2-ga on rahaministeerium volitatud sõlmima kokkuleppeid üksikute ettevõtetega ja ühingutega uurimuste ja katsete toetamiseks sünteetilise kummi valmistamisel ja tema tarvitamise alal. Seks määratakse kuni 3 milj. liiri igal aastal viisaastakul 1937/38 — 1941/42 rahaministeeriumi eelarves erakorraliste kuludena.

Tulevased toetused, millised on nähtud ette punkt c-s, määratakse kindlaks igal aastal rahaministeeriumi eelarve kinnitamisega.

Itaalia nisusaagi suurenemine — *Increased Wheat Harvest in Italy.*

Ametlikult on tehtud teatavaks, et nisusaak k. a. tõuseb üle 8 milj. tn. Kuna Itaalia nisutarvidus aastas moodustab 7½ milj. tn, on seega nisutarvidus kuni järgmise saagini rahuldatud, ülejäägiga ca 500 000 tn.

Nisutootmise tõstmise kihutustöö („Nisu-

lahing" — „Battaglia del Grano"), sõltumatu- se saavutamiseks nisu alal algas 1926. a.

Enne sõda, viisaastakul 1910/14, oli keskmine nisusaak aastas 4 927 300 tn, nisukülvi- pinna juures 4 756 000 ha ja keskmise saagiga ha-lt aastas 1,04 tn.

Viisaastakul 1930/35 oli keskmine nisusaak aastas 7 276 600 tn, nisukülvipinna juures 4 986 000 ha ja keskmise nisusaagiga ha-lt aastas 1,47 tn. Kogusaak oli tõusnud seega 48% ja ha-saak 42%.

Valitsuse eesmärgiks on nüüd: tõsta nisusaak ha-lt 1,60 tn-le aastas, kusjuures

4 700 000 ha annaks Itaaliale tarvisminevat nisusaaki 7 500 000 tn aastas. Seega oleks võimalik anda praegu nisu all seisvast pinnast ligi 300 000 ha tööstustaimede kasvatamiseks.

Tööstustaimede all on praegu 206 000 ha, milliseil kasvatatakse suhkrupeete, kanepit, lina, tubakat ja mõningaid puuvillasorte.

LEEDU.

Leedu kummitööstus. — *Lithuanian Rubber Industry.*

Esimene ja ainuke kummivabrik asutati Kaunases 1933. a., kuhu investeeriti umbes 3 milj. litti kapitali. Vabrik valmistab peamiselt ainult siseturu tarbeks. Leedu kummitööstusel ei ole kasutada mingisuguseid väljaveo juurdepäraseid. Üldiste Leedus kehtivate seaduste kohaselt võib kummitööstus oma kaupade ekspordimisel vedada sisse tollita tooraineid samas ulatuses, nagu neid tarvitati eksporditud kaupade valmistamiseks (toorainete esimesel sisseveol, kui kummitööstus alustas oma tegevust, tuli muidugi tasuda sisseveotoll). Et arendada oma kummitööstust, tõsteti mõningate artikkelitelt, nagu kalossidelt, botikutelt, kummist jalanõudelt, jalgratta kummisiinidelt, -mantlitelt ja õhukummidelt sisseveo tollitariife. Ka on eelpool nimetatud artiklid viidud litsentside alla, et kitsendada nende sissevedu. Mingisuguseid teisi soodustusi ja kaitsesid Leedu kummitööstusel ei ole kasustada.

Leedu sisseveo tollitariifid töötletud kummilt ja kummiteostelt:

	1 kg eest Lit
§ 88 p. 1 pehme kummi ja teosed sellest:	
a lehtedena, tahvlitena või lõngana . . .	1.—
b teosed eraldi nimetatamata, ka koos teise lihtsa materjaliga	3.—
c automobili-, sõidukite-, mootorratta- ja d jalgratta kummisiinid, -mantlid ja õhukummid	1.50
d jalgratta kummisiinid, mantlid ja õhukummid	3.50
e kummiga või tõrvaga immutatud või kaetud riidest isolatsioonpaelad	2.50
f sulatiseana — torukestes ja teistes väikestes pakendites, mitte üle ¼ kg	3.—
g sulatiseana — teistes pakendites	1.50

	1 kg eest Lit
§ 88 p. 2 Kõva kummi, selle aeseained ja teosed neist:	
a töötlemata lehed, tahviid, kangid jne. . .	1.—
b eraldi nimetatamata teosed, ka muu materjaliga ühenduses	2.—
p. 3 a kalossid	3.—
b muud pealmised jalanõud kautšukist ja guttapertsist, ka ühenduses lisandustega muust materjalist	5.—
p. 4 kummeeritud kangas kraaside jaoks . .	0.25

Leedu kummivabrik on ositatud mitmesse osakonda: jalanõude, jalgrattakummide, tehnika, lakeerimise ja vulkaniseerimise, konfektsiooni, sortimise ja pakkimise osakonnad. Peale selle on vabrikul oma kanga osakond, kus vabriku tarbeks valmistatakse mitmesugust riidematerjali, presente jne. Peale selle on sepa- ja kastide töökoda. Vabrik valmistab: kalosse, mitmesuguseid jalanõusid, kummimantleid, jalgratta õhukumme ja -siine, isolatsioonmaterjali, kummist supelkingi ja -mütsikesi, kustutuskuume, mitmesuguseid kummist mänguasju, mõningaid arstliisi tarbeasju jne.

Vabriku tööliste ja teenijate arv ulatub umbes 700-le. Aasta toodang ulatub 3 milj. litiini.

Enne oma kummitööstuse asutamist 1932. a., veeti Leedu kummist teoseid 600,9 tn 4 760 200 liti eest. Peale vabriku asutamist on nende teoste sissevedu iga aastaga vähenenud: 1934. a. veeti sisse 652,3 tn 3 953 100 liti eest, 1935. a. — 296,7 tn 1 551 600 liti eest ja 1936. a. — 191,8 tn 986 470 liti eest. Praegu veetakse sisse peamiselt neid kummist teoseid, mida Leedus ei valmistata.